

Adam Wątor

(Uniwersytet Szczeciński, Polska)

ORCID: 0000-0002-7670-5504

Publiczna działalność inżyniera Leona z Rozprzy Krobickiego (1854–1923). Szkic biograficzny

Bohater niniejszego artykułu Leon Michał Krobicki łączył w swej działalności dwie pasje: wykonywanie zawodu inżyniera budownictwa i geometry oraz aktywność w szeregach Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. Osiągnięcia w pierwszej ukoronował założeniem Biura Technicznego we Lwowie i przedsiębiorstw realizujących budowy domów, dróg wodnych i lądowych oraz obiektów związanych z wydobywaniem i przetwórstwem ropy naftowej. Jego działalność na polu przemysłowym ilustruje też udział w kierowaniu jedyną w Galicji fabryką lin stalowych. Druga pasja to zakładanie i kierowanie gniazdami sokolimi oraz wpływ na kierunek rozwoju „Sokoła” poprzez zasiadanie w jego kierownictwie. Był propagatorem ćwiczeń gimnastycznych. Odegrał rolę w życiu publicznym Kołomyi, Złoczowa, Lwowa, następnie Zakopanego, a mieszkając tam od 1916 r., jako radny gminny, uczestniczył w akcjach na rzecz przyłączenia do Rzeczypospolitej spornych terenów Spisza i Orawy oraz Jaworzyny.

Słowa kluczowe: biografistyka, Galicja na przełomie XIX i XX w., działalność sokola, działalność gospodarcza

Jedną z dziś już zapomnianych postaci polskiego życia publicznego na przełomie wieków XIX i XX był Leon z Rozprzy Krobicki. W opracowaniach naukowych kojarzony jest jedynie z aktywnością w szeregach Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, podczas gdy jego działalność zawodowa (inżyniera, geometry, przemysłowca) i szeroko rozumiana publiczna nie doczekała się dotąd opracowania¹. Co najwyżej była incydentalnie wzmiankowana w ówczesnych

¹ Nie spełniono tym samym wezwania, „aby przyjaciele i towarzysze Jego zdobyli się na opracowanie szczegółowej historii pracownictwa Jego życia. Będzie to zarazem sporym rozdziałem Historii Sokolstwa i zmagania się polskości z najpodlejszym zaborcą, z Austrią i wiedeńskim zatruwaniem duszy narodu. Prosimy o rychłe wykonanie takiej próby”. [Redakcja] Przewodnik Gimnastyczny [dalej: PG] „Sokół” I–IV 1924, nr 1–4, s. 1.

publikacjach prasowych², a współcześnie w opracowaniach słownikowych oraz nawiązujących do dziejów ziemiańskiego rodu Krobickich³ i majątku Harkłowa koło Nowego Targu, spełniającego w r. 1848 rolę punktu przerzutowego ochotników na Węgry, także ośrodka wspierającego powstańców w 1863 r.⁴

Artykuł stanowi próbę odtworzenia publicznej aktywności Krobickiego utrudnioną faktem, że nie pozostawił on po sobie pamiątek (wspomnień, dzienników), tak często spisywanych przez jemu współczesnych. Brak również dokumentacji ilustrującej poszczególne etapy jego działalności zawodowej. Stąd szczególnego znaczenia nabiera analiza ówczesnej prasy codziennej i specjalistycznej – technicznej (wykorzystano 48 tytułów prasowych), również publikowanych sprawozdań instytucji, stowarzyszeń i organizacji, w których zaznaczył swój udział. Sam Krobicki niewiele publikował, ograniczając się do zamieszczania sprawozdań prasowych. Artykuł podzielony został na trzy części, związane z głównymi obszarami (etapami) aktywności Krobickiego.

² Np. Leon Krobicki, „Gazeta Zakopiańska” 4 XI 1922, nr 41, s. 3–4.

³ Krobiccy z Krobielic [w:] A. Boniecki, *Herbarz polski*, cz. 1: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. 12, Warszawa–Kraków 1908, s. 285.

⁴ Z gościnności właściciela Harkłowej Eleuterego Antoniego Krobickiego (zm. we wsi Horna Lehota 26 VIII 1875) korzystali m.in. Wincenty Pol, Teodor Tripplin realizujący misję zleconą mu przez Towarzystwo Demokratyczne Polskie w 1848, także oficer z 1831 Jacenty Grabowiecki, w relacji którego: „Dom Krobickiego był prawdziwie w całym znaczeniu staropolski, liczna familia, kilku synów dorosłych, kilka córek, wnuków, wszyscy w domu. Sam gospodarz, mający przeszło lat 60, czerstwy, zdrow, organ mocny, rozkazujący, gościnny do zbytku, zamknie drzwi, nie puści z domu, będzie prosił, całował, aby pić. Z tymi przymiotami duszą patriotą, Polak, z poświęceniem; u niego był przesmyk na Węgry, co dzień miał gości emigrantów i tym się cieszył, za to, poczciwy ten obywatel, przesiedział w kozie w r. 1849 i był ciągle przez Niemców prześladowany. Bratanka [Wiktora] i syna swego [Stanisława] wyprawił był do Węgier, którzy służyli w Legionie Polskim”, J. Grabowiecki, *Moje wspomnienia w emigracji od roku 1831 do 1854 spisane w Marsylii*, oprac. E. Nieciowa, Warszawa 1970, s. 132; J. Kolbuszewski, *O doktorze Teodorze Tripplinie i jego wycieczkach po stokach galicyjskich i węgierskich Tatr. Plotki, zmyślenia i szczerą prawdą* [w:] *Góry – Człowiek – Turystyka. Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr. hab. Andrzejowi Matuszykowi w 75. rocznicę urodzin*, red. P. Cybulski, M. Czyż, S. Owsianowska, Kraków 2011, s. 215–219. W 1863 Eleutery był na liście płatników na podatek narodowy jako właściciel dóbr Harkłowa o wartości 30 tys. florenów; z uwagami: długi 20 tys., „patriotyzm odznaczający się”. *Akta podatku narodowego 1863 roku*, Biblioteka Ossolineum, sygn. 5951 II, k. 159; J. Kolbuszewski, *Podatek narodowy na Podhalu w 1863 r.*, „Wierchy” 1967, R. 36, s. 272; M.J. Adamczyk, *Karpaty Polskie. Przyroda, człowiek – karty z przeszłości*, Nowy Targ 2017, s. 303. Inne relacje wskazują na konflikty i ciągnące się procesy sądowe Krobickich z miejscowymi chłopami w sprawach korzystania z pastwisk i lasów. Zadłużony majątek w 1868 zlicytowano. Zob. K. Ślusarek, *W przededniu autonomii. Własność ziemiska i ziemiaństwo zachodniej Galicji w połowie XIX wieku*, Warszawa 2013, s. 12, 304.

1. Początek drogi. W pracy zawodowej: inżynier, przemysłowiec

Bohater niniejszego artykułu, Leon Michał Eleutery z Rozpry Krobicki, urodził się 29 września 1854 r. w Harkłowej jako syn Ignacego Konstantego⁵ i Teofili Józefy⁶. Wychowany w patriotycznej atmosferze szlacheckiego dworu, z żywą tradycją udziału dziadka i stryjów w wydarzeniach 1846 i 1848 r., a ojca w powstaniu styczniowym, represjonowanego następnie przez władze austriackie, zachował na całe życie wrogość wobec monarchii habsburskiej.

Uczęszczał do c.k. gimnazjów klasycznych w Stanisławowie i Brzeżanach, gdzie w r. 1873 złożył egzamin maturalny⁷. Kolejny etap jego edukacji to studia w latach 1873–1877 na Wydziale Inżynierii Akademii Technicznej we Lwowie, która była jedyną wówczas na ziemiach polskich uczelnią techniczną kształcącą „techników w zawodzie inżynierii, budownictwa, budowy machin i chemiczno-technicznego przemysłu, nie tylko teoretycznie, za pomocą systematycznych wykładów specjalnych, ale także praktycznie, o ile takowe w szkole jest możebnem [...] Akademia jest urządzona na zasadzie wolności nauczania

⁵ Ignacy Konstanty z Rozpry Krobicki, ur. w Harkłowej 1 II 1824, syn Eleuterego i Antoniny z Hołubowiczów, starszy urzędnik Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia w Krakowie, w 1848 delegat Komitetu Obwodowego Sądeckiego do Rady Narodowej we Lwowie; w 1863 naczelnik oddziału straży narodowej, członek komitetu organizacyjnego do komisji skarbowej podatku narodowego i komisji werbunkowej, przewoził broń i amunicję do obozu Mariana Langiewicza pod Goszczą; więziony przez 5 miesięcy przez Austriaków, uwolniony w złym stanie zdrowia, zm. 2 III 1864. Metryka zgonu, Kraków, szpital św. Łazarza, parafia św. Mikołaja; Wpis do Księgi Zmarłych Chrześcijan, Urząd Zdrowia w Krakowie, za: Drzewo genealogiczne klanu Ładomirskich i Kraińskich <https://lik.info.pl/glowna.php> [dostęp: 19 II 2024]. Data zgonu 3 III w: *Kronika miejscowa i zagraniczna*, „Chwila” 5 III 1864, nr 53, s. 3; *Kronika*, „Gazeta Narodowa” 8 III 1864, nr 55, s. 3; klepsydra: Biblioteka Jagiellońska, *Dokumenty życia społecznego*, 224649 V Kro 1008. J. Białynia-Chołodecki, *Pamiętnik powstania styczniowego w pięćdziesiątą rocznicę wypadków*, Lwów 1913, s. 269–270 (biogram z błędną datą urodzin); *Protokoły Rady Narodowej Centralnej we Lwowie (14 IV–29 X 1848)*, red. S. Kieniewicz, F. Ramotowska, Warszawa 1996, s. 18.

⁶ Teofila Józefa z Gołaszewskich Krobicka, ur. w Samborze w 1825, córka Macieja i Rafaeli z Malczewskich, od 19 VI 1849 małżonka Ignacego Konstantego, zm. w Kołomyi 4 IX 1905. We wspomnieniu pisano o krakowskim domu Krobickich, „przytułku” dla młodzieży w 1863 „wybierającej się do rozpaczliwej walki”; podczas rewizji policyjnej Teofila ukryła poufne papiery. Po śmierci męża „zajęła się gorliwie wychowaniem” synów (Tadeusza, Wiktora, Leona, Macieja) i córki (Marii Teofili nast. Czeczcel-Nowosieleckiej). *Śp. Teofila z Gołaszewskich Krobicka*, „Gazeta Narodowa” 20 IX 1905, nr 214, s. 3.

⁷ *Kronika*. Brzeżany d. 5 lipca, „Gazeta Narodowa” 8 VII 1873, nr 162, s. 3; *Stulecie Gimnazjum Brzeżańskiego 1806–1906*, Brzeżany 1907, s. 87. Zob. też T. Ochendusko, *Gimnazjum w Brzeżanach w latach 1806–1918. Zarys dziejów*, „Prace Historyczno-Archiwalne” 2022, t. XXXIV, s. 7–33.

i uczenia się”⁸. Krobicki uczestniczył w życiu akademickim, zwłaszcza w początkowym okresie studiów. Należał do największej organizacji młodzieży lwowskiej – Czytelni Akademickiej (w 1874 r. wybrany na zastępcę członka Wydziału)⁹, a przede wszystkim do Stowarzyszenia Bratniej Pomocy Słuchaczy Akademii Technicznej. W jego statucie z 1867 r. mowa była o niesieniu materialnej pomocy dla niezamożnej młodzieży studenckiej, a środki na ten cel pozyskiwano ze składek członkowskich, ofiar donatorów oraz wpływów z organizowanych imprez (jak bale, wieczorki, koncerty). Na walnym zgromadzeniu 16 listopada 1873 r. Krobicki wybrany został na zastępcę wydziałowego¹⁰. Stowarzyszenie liczyło wówczas 137 członków (i 14 wspierających), fundusz „żelazny” wynosił 3869, fundusz obrotowy 7868, a biblioteczny 223 zł. Jak napisano w *Historii Towarzystwa...*, dominował w nim w tamtym czasie „element konserwatywny”, prowadząc do „zasklepiania się jedynie w pracy administracyjnej, bez zwracania uwagi na życie umysłowe młodzieży”. Natomiast za wyraz narastania „poglądów postępowych” uznano zalegalizowanie koła naukowego pod nazwą Wzajemna Pomoc Naukowa, celem którego stało się zorganizowanie repetytorium z przedmiotów wykładanych w Akademii, organizowanie wycieczek naukowych i wydawanie skryptów. W roku akademickim 1876/77 Krobicki prowadził repetytorium: *Trasowanie handlowe*¹¹.

Wybór kierunku studiów i w perspektywie uzyskanie tytułu inżyniera¹² mogły stwarzać poczucie swoistej niezależności od c.k. władz. Z uczelnią po-

⁸ Program c.k. Akademii Technicznej Lwowskiej na rok naukowy 1876/7, Lwów 1876, s. 3; Plan nauki na r. 1876/7. A. Szkoła inżynierii, tamże, s. 15–16. Uwagi do wyboru kierunku studiów: „Akademia techniczna wydawała prawie wyłącznie inżynierów i architektów, albowiem jedynie budownictwo, na dwa lata rozłożone, było w niej w dostatecznej rozciągłości wykładane, gdy tymczasem wykład mechaniki i chemii ograniczał się do części teoretycznej”. C.K. Szkoła Politechniczna we Lwowie. Rys historyczny jej założenia i rozwoju, tudzież stan jej obecny skreślił Dr Władysław Zajęczkowski profesor Szkoły politechnicznej, Lwów 1894, s. 131. W r. akad. 1872/73 na 291 studentów inżynierię studiowało 259. Politechnika Lwowska. Jej stan obecny i potrzeby [red. D. Szymkiewicz], Lwów 1932, s. 5.

⁹ Sprawozdanie Wydziału Czytelni Akademickiej we Lwowie z czynności w roku 1874, Lwów 1874, s. 9, 53, 56.

¹⁰ Kronika, „Gazeta Narodowa” 22 XI 1873, nr 277, s. 3; Kronika, „Dziennik Polski” 23 XI 1873, nr 273, s. 2.

¹¹ Księga Pamiątkowa Towarzystwa „Bratniej Pomocy” Słuchaczy Politechniki we Lwowie, Lwów 1897, s. 31, 33, 134, 232; A. Kątski, Historia Towarzystwa Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Lwowskiej 1861/62–1936/37, „Życie Techniczne” VI 1937, z. 6, s. 117–118. Zob. K. Rędziński, Stowarzyszenie Bratnia Pomoc studentów Politechniki Lwowskiej (1861–1918), „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie” 2014, t. XVI, s. 426–427. Krobicki krótko studiował też w Wiedniu.

¹² Zob. uwagi do projektu ustawy z 1 VI 1898 normującej prawo używania tytułu inżyniera. Przysługiwał tym, którzy ukończyli studia techniczne „w przepisany sposób” w jednej z austriackich politechnik oraz „w celu stwierdzenia biegłości w umiejętnościach technicznych ich zawodu

został w kontakcie, a na zjeździe byłych słuchaczy 12 lipca 1894 r. wsparł ideę założenia kamienia węgielnego pod budowę Domu Słuchaczy Politechniki Lwowskiej. Jak odnotowano w sprawozdaniu, koszty z tym związane „pokryła ze znaczną nadwyżką składka zarządzona przy poświęceniu przez inżyniera Leona Krobickiego”. Dom został uroczystie otwarty 24 listopada 1895 r.¹³

Pracę zawodową rozpoczął od służby w Wydziale Krajowym i Archiwum Krajowych Map Katastralnych we Lwowie, następnie w zarządzie kolei im. Karola Ludwika. Zrezygnował z tej posady, nie mogąc „pogodzić się z ówczesnymi rządami, a nie chcąc być czarnym krukiem”. Faktyczna niezależność nie okazała się możliwa, ale ostatecznie, decydując się na wstąpienie do służby inżynierskiej w c.k. Namiestnictwie, był przekonany, „że swoje polskie *ja* mimo wszystkie przeszkody i niebezpieczeństwa zachowa”¹⁴. Pojawiały się wówczas krytyczne głosy na temat inżynierskiej służby rządowej, ze względu na przeciążenie pracą, także negatywną, niesprawiedliwą politykę kadrową c.k. władz, nieliczącą się z kompetencjami kandydatów na stanowiska¹⁵. Krobicki został praktykantem budownictwa w Oddziale Technicznym Namiestnictwa¹⁶. Jesienią 1883 r. przeniesiono go do Oddziału Budowniczego starostwa w Kołomyi, gdzie od początku 1888 r. pracował na stanowisku adiunkta¹⁷. W grudniu 1889 r. otrzymał nominację na komisarza do nadzoru kotłów parowych dla powiatów kołomyjskiego, kosowskiego i śniatyńskiego. Kolejna nominacja, na inżyniera dla państwowej służby budowniczej, nastąpiła w lipcu 1890 r.¹⁸

złożyli z dobrym skutkiem przepisane egzamina rządowe lub dyplomowe na Wydziale Inżynierii, Architektury, Budownictwa Machin lub Chemii technicznej”. *Tytuł inżyniera*, „Gazeta Techniczna” 15 VI 1898, nr 10, s. 96.

¹³ *Zjazd słuchaczy politechniki*, „Kurier Lwowski” 13 VII 1894, nr 192, s. 4; *Kronika. Dom słuchaczy politechniki lwowskiej*, „Gazeta Narodowa” 26 XI 1895, nr 328, s. 2; *Księga Pamiątkowa Towarzystwa „Bratniej Pomocy”...*, s. 172; K. Bannert, *I Dom Techników*, „Życie Techniczne” VI 1937, nr 6, s. 129.

¹⁴ Cyt. za: Leon Krobicki, „Gazeta Zakopiańska” 4 XI 1922, nr 41, s. 4.

¹⁵ Zob. *Widoki młodych techników w służbie rządowej przy c.k. namiestnictwie*, „Gazeta Techniczna” 30 IX i 15 X 1899, nr 18 i 19, s. 139–140 (refleksje z IV Zjazdu Techników Polskich w Krakowie 7–10 IX 1899).

¹⁶ *Szematyzm Królestwa Galicji i Lodomerii wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim na rok 1880*, Lwów 1880, s. 6. Zob. A. Dziadzio, M. Mataniak, *Namiestnictwo galicyjskie (1854–1914). Organizacja i zadania*, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2018, t. 11, z. 1, s. 151, 153.

¹⁷ *Część urzędowa*, „Gazeta Lwowska” 8 I 1888, nr 6, s. 1. W Tyśmienicy Krobicki 12 I 1889 zawarł związek małżeński z Zofią Walerią z Ładomirskich, ur. 27 XI 1866 w Suchrowie, córką Konstantego i Katarzyny z Gołaszewskich. Zofia zm. w Markowcach k. Stanisławowa 1 VI 1927. *Nekrologia*, „Słowo Polskie” 4 VI 1927, nr 152, s. 8. Synowie Krobickich: Mieczysław (1890–1949) i Witold (1896–1961).

¹⁸ *Mianowania*, „Gazeta Narodowa” 14 XII 1889, nr 289, s. 2; tamże, 26 VII 1890, nr 171, s. 2; K.K. Bau-Bezirke, *Hof- und Staats-Handbuch der Österreichisch-Ungarischen Monarchie für 1890*, Wien, s. 816.

Z Kołomyi przeniesiony został do Złoczowa, gdzie w kwietniu 1891 r. objął stanowisko komisarza do nadzoru kotłów parowych dla pow.: złoczowskiego, brodzkiego i kamioneckiego¹⁹. Na mocy reskryptu c.k. namiestnika przeniesiono go w grudniu 1900 r. do Bochni (od kwietnia 1901 r. starszy inżynier w państwowej służbie budowlanej, a od lipca 1904 r. komisarz nadzoru kotłów parowych dla pow. bocheńskiego i brzeskiego)²⁰. Stąd w styczniu 1905 r. dane mu było powrócić na dwa lata do Kołomyi²¹. Kolejne przeniesienia służbowe tłumaczono cechami charakteru, niechęcią Krobickiego do podporządkowania się c.k. władzom, miał bowiem własne zdanie,

on ważył się mieć je wobec szefów i innych władz i na przekór im, chociaż nieraz spotykał się za to z tzw. nieprzyjemnościami urzędowymi, a lokowano go dla uspokojenia w dziurach prowincjonalnych. Był to człowiek zasad, nie ustnych lub papierzanych, lecz żywych i nieugiętych, które w praktyce mogły się nawet objawić z pewną chropowatością i zaciętością, lecz zawsze budziły poszanowanie, bo słyż z głębi duszy i były niezłacznie związane z jego życiem²².

Jak pisał badacz problematyki, świadomość własnego znaczenia skłaniała ówczesnych inżynierów do „określenia swego miejsca i oczywiście interesów w przemianach związanych z uprzemysłowieniem Galicji”. Dysponowali wiedzą ścisłą, pozwalającą im „zdobyć się na obiektywizm i trafne rozwiązywanie problemów społecznych”²³. Uwagi powyższe odnieść należy do Krobickiego. Napisano o nim wówczas:

Zawodu urzędniczego nie pojmował jako unormowane przepisami rządowymi zjadanie chleba i pisanie kwitów na pensję, lecz jako stanowisko obywatelskie, na którym należy działać dla społeczeństwa. Pracy się nie lękał, choćby z uszczerbkiem zdrowia być miała, a klął tylko na *Niemców i szymel*, bo i jedno i drugie stawiało jego pracy i dobrym chęciom zapory i nie dozwalało mu spełnić co do joty obowiązków zawodu²⁴.

Stanowiskowy kalejdoskop zakończył się we Lwowie złożeniem przez Krobickiego w czerwcu 1907 r. urzędowej przysięgi jako rządowo upoważnio-

¹⁹ *Przeniesienia*, „Gazeta Narodowa” 14 IV 1891, nr 89, s. 2.

²⁰ *Mianowania*, „Czas” 28 IV 1901, nr 98, s. 2; *Część urzędowa*, „Gazeta Lwowska” 21 VII 1904, nr 165, s. 1. Personalne decyzje c.k. władz budzą zdumienie, skoro Krobickiego zastąpił w Złoczowie przeniesiony tam właśnie z Bochni inż. Teofil Dujanowicz! *Osobiste. Mianowania*, „Kurier Lwowski” 29 IV 1901, nr 118, s. 3.

²¹ *Wiadomości bieżące. Osobiste*, „Słowo Polskie” 1 II 1905, nr 54, s. 3; *Mianowania i przeniesienia*, „Gazeta Kołomyjska” 4 II 1905, nr 5, s. 3.

²² [Obserwator] *Leonowi Krobickiemu serdeczne posłanie*, „Gazeta Kołomyjska” 9 III 1907, nr 10, s. 1.

²³ J. Piłatowicz, *Technicy Lwowa i Krakowa wobec perspektywy odzyskania przez Polskę niepodległości*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1999, nr 4, s. 98.

²⁴ [Obserwator] *Leonowi Krobickiemu serdeczne posłanie*, „Gazeta Kołomyjska” 9 III 1907, nr 10, s. 1.

ny inżynier budownictwa i geometra²⁵. Rok ten okazał się dla jego zawodowej kariery przełomowy wraz z otwarciem własnego Biura Technicznego dla spraw i projektów drogowych, rzecznych i geometrycznych (we Lwowie, przy ul. Czarnieckiego 24, od kwietnia 1912 r. – ul. Andrzeja Potockiego 11)²⁶. Prowadziło ono szereg prac na terenie Galicji (m.in. budowa zbiorników ziemnych na ropę naftową, dróg i mostów w rejonie Borysławia, budynków i urządzeń tłoczni dla ropy w Modryczu k. Drohobycza, także modernizacja wodociągów w Krynicy). Firma kontynuowała swą działalność w niepodległej Polsce²⁷.

Od 1 października 1910 r. Krobicki wspólnie ze Stefanem Rapfem prowadził Biuro Pomiarowe w Sanoku²⁸. Natomiast w końcu listopada 1911 r., wraz z Bronisławem Wirstleinem i Stanisławem Gabrielem Żeleńskim, zarejestrował w Krakowie przedsiębiorstwo budowy jako jawną spółkę handlową z zadaniem prowadzenia prac w zakresie budownictwa drogowego, lądowego i wodnego²⁹. Przedsiębiorstwo zabiegało o kontrakty, m.in. na budowę kanału Spytkowice-Kossowa³⁰. Krobicki był również współwłaścicielem (wraz z inż. kolei Julianem Madeyskim) austriackiego patentu nr 43261 na „urządzenie paleniska dla kotłów parowozów i podobnych kotłów”, opublikowanego 25 lipca 1910 r. Próba jego rejestracji w niepodległej Polsce nie powiodła się³¹.

Współpracę z przemysłem Krobicki realizował od maja 1912 r. jako współwłaściciel, wraz z B. Wirstleinem, fabryki z siedzibą w Drohobyczu (przy ul. Samborskiej 16) zajmującej się produkcją lin z drutu stalowego do kopalń ropy naftowej, studni, wind, promów rzecznych i dzwonnicy kościelnych

²⁵ *Wiadomości osobiste*, „Czasopismo Techniczne” 25 VI 1907, nr 12, s. 202.

²⁶ *Nadesłane*, „Słowo Polskie” 13 VII 1907, nr 320, s. 4; *Nadesłane*, „Gazeta Narodowa” 6 IV 1912, nr 78, s. 3. Następnie: Biuro Techniczne we Lwowie, L. Krobicki, B. Wirstlein, ul. Pańska 18. *Skorowidz przemysłowo-handlowy Królestwa Galicji*, Lwów 1912, s. 826. Bronisław Wirstlein (Wierzyński, 1880–1944), inż.

²⁷ Firma L. Krobicki–B. Wirstlein w Drohobyczu, *Spis przedsiębiorstw budowl. w Wschodniej Małopolsce*, „Tygodnik dostaw. Pismo fachowe poświęcone polskiemu dostawnictwu i odbudowie” 9 VII 1923, nr 26, s. 4.

²⁸ Ogłoszenie w „Tygodniku Ziemi Sanockiej” 9 X 1910, nr 24, s. 4. Stefan Rapf (1885–1973), inż. geodeta.

²⁹ Wpis do rejestru handlowego firmy spółkowej, c.k. Sąd Krajowy. Oddział III. w Krakowie z dn. 29 listopada 1911 r. *Firmy*, „Gazeta Lwowska” 9 VI 1912, nr 130, s. 11. Stanisław Gabriel Żeleński (1873–1914), inż. architekt.

³⁰ *Budowa kanału Spytkowice-Kossowa*, „Tygodnik Mieszczański” 4 V 1913, nr 18, s. 5.

³¹ Zgłoszenie 5 I 1920 w Urzędzie Patentowym RP o przyznanie patentu na cały obszar RP nie zostało pozytywnie rozpatrzone, podobnie jak wniesione 15 IX 1924 odwołanie Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy Parowozów, która na mocy umowy z Krobickim i Madeyskim z 13 VII 1921 uzyskiwała wyłączne prawo eksploatacji wynalazku. Wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego z 22 VI 1927, „Wiadomości Urzędu Patentowego” 31 VIII 1927, z. 8, s. 469–470.

(z zatrudnieniem 20 pracowników). Przyczynił się do rozszerzenia oferty na produkcję siatek drucianych, „starając się o jak najlepszą jakość i trwałość wytwarzanych materiałów”. Szybka realizacja zamówień spotkała się z uznaniem ze strony odbiorców. Trafnie zwrócono uwagę na szersze znaczenie tego przedsięwzięcia w słabo uprzemysłowionym kraju:

Energiczne poparcie zarówno sfer przemysłowych, jak i ogółu interesantów jest objawem dobrze rozumianej idei poparcia przemysłu rodzimego, a fabryka na nie istotnie zasługuje, tem bardziej, że jest jedyną fabryką w Galicji lin i drucianych siatek; konsumenci [którzy] zaspokajają swoje potrzeby w fabrykach dolno-austriackich, czeskich lub pruskich: potrzeby swoje znacznie szybciej i lepiej mogą załatwić w fabryce krajowej³².

Idea rozwoju „rodzimego” przemysłu towarzyszyła Krobickiemu w zaangażowaniu się w szeroko propagowaną w Galicji akcję bojkotu towarów pruskich w odpowiedzi na antypolskie posunięcia władz w zaborze pruskim (ustawa o przymusowym wywłaszczeniu). Należał do grona inicjatorów bojkotu na lwowskim gruncie, jego też nazwisko znalazło się pod skierowaną do społeczeństwa odezwą z grudnia 1907 r. Krobicki w lutym 1909 i marcu 1910 r. wybierany na jednego z wiceprzewodniczących Komitetu Wykonawczego Organizacji Bojkotu Towarów Pruskich, główną uwagę poświęcił pracy w sekcji przemysłowo-handlowej, gromadzącej informacje na temat skali kupowania rowerów, gramofonów, maszyn do szycia i innych wyrobów żelaznych produkcji niemieckiej³³. W realizowaniu akcji bojkotowej odwoływano się do pomocy innych organizacji, oprócz zaangażowanej wcześniej Ligi Pomocy Przemysłowej³⁴, Towarzystwa Uczącej się Młodzieży Polskiej, Towarzystwa Oszczędności Kobiet i Akademickiego Komitetu bojkotu towarów pruskich. Akcję propagowano za pośrednictwem prasy codziennej oraz specjalistycznych pism: „Straż Polska” i „Bojkot. Miesięcznik Agitacyjno-Informacyjny poświęcony sprawom

³² Wpis do rejestru handlowego firmy spółkowej, Sambor 10 V 1912: jawna spółka handlowa; wspólnicy odpowiedzialni – L. Krobicki i B. Wirstlein. *Zbiór ogłoszeń firmowych trybunałów handlowych: Stały dodatek do „Przeglądu Prawa i Administracji”* nr 10, Lwów 1912, s. 161; [A. Szczepański, Z. Jędrkiewicz] *Przemysł żelazny Galicji*, Lwów 1913, s. 24, 43; *Skorowidz przemysłowo-handlowy Królestwa Galicji*, Lwów 1913, s. 811; *Dział ekonomiczny. Z przemysłu żelaznego*, „Słowo Polskie” 14 III 1912, nr 124, s. 9 (stąd cyt.); Ogłoszenie firmowe w: „Naddnie-strzanin. Tygodnik poświęcony sprawom narodowym, społeczno-ekonomicznym i oświatowym” 15 III 1914, nr 1, s. 4; *Drahtwaren*, „Compass” 1913, III Band, Teil 1, s. 138.

³³ *Bojkot towarów pruskich*, „Przewodnik Przemysłowy” 31 XII 1907, nr 23–24, s. 165–170; *Organizacja bojkotu towarów pruskich*, „Kurier Lwowski” 19 VI 1908, nr 284, s. 3; *Z Ligi bojkotowej*, tamże, 18 II 1909, nr 83, s. 4; „Słowo Polskie” 9 III 1910, nr 113, s. 5; *O organizacji bojkotu towarów pruskich*, „Straż Polska” VII 1912, nr 7, s. 6. Zob. broszurę z wykazem „fabryk nie-niemieckich”: „Bojkot” towarów pruskich, Lwów 1908, s. 13–105.

³⁴ *Sprawozdanie z działalności „Ligi Pomocy Przemysłowej” za czas od 15. sierpnia 1908 do 31. grudnia 1909*, Lwów 1910, s. 14.

obrony przemysłu polskiego”³⁵. Skuteczność podejmowanych działań nie odpowiadała początkowemu entuzjazmowi inicjatorów akcji, pojawiły się głosy o „słomianym ogniu”, kwestionowano jej zasadność, jednak Krobicki pozostał aktywny w Organizacji Bojkotu jeszcze w 1912 r.

W omawianym kontekście mieści się udział Krobickiego w Komitecie założycielskim Towarzystwa i Przedsiębiorstwa Eksportowego i Importowego w Paryżu z filią we Lwowie utworzonym (26 listopada 1908 r.) w celu „ułatwienia kupcom galicyjskim sprowadzania towarów francuskich”. Zwrócono uwagę na znaczenie całego przedsięwzięcia, z jasno wyrażonym zamiarem zastąpienia przemysłowych produktów niemieckich francuskimi³⁶. Krobicki uczestniczył także w zabiegach na rzecz utworzenia Banku Przemysłowego we Lwowie w zamierzeniach mającego wspierać rozwój „rodzimej” przedsiębiorczości. Burzliwej dyskusji prowadzonej podczas obrad Sejmu Krajowego (między innymi w kwestii stopnia zaangażowania kapitału krajowego i obcego w planowanym przedsięwzięciu) towarzyszyła akcja propagandowa na rzecz założenia banku, z zaangażowaniem się Krobickiego. Wiceprzewodniczący wiecu obywatelskiego we Lwowie w styczniu 1910 r. wybrany został do komitetu subskrypcyjnego; jego podpis znalazł się pod odezwą wzywającą społeczeństwo do wspierania tej instytucji. Pięć miesięcy później bank został otwarty³⁷.

Krobicki uczestniczył w zawodowym ruchu stowarzyszeniowym. W latach 1893–1916 należał do skupiającego techników z wyższym wykształceniem Towarzystwa Politechnicznego (od 1913 r. Polskiego Towarzystwa Technicznego) we Lwowie, z ambitnym zadaniem „wzbudzenia zamięłowania do fachowego kształcenia i obznajamiania się z postępową wiedzą techniczną”, jednocześnie by wpływać na „polepszenie społecznych stosunków techników i utrzymać łączność pomiędzy nimi”. W pracach Towarzystwa uczestniczył w dziale budownictwa wodnego, dróg i mostów, kolejnictwa i miernictwa³⁸. Zgodnie z zapisem w § 2 statutu Towarzystwa, zobowiązującym do zawodowej aktywno-

³⁵ Przy okazji V Zjazdu Techników Polskich urządzono w gmachu Politechniki wystawę polskich przyborów technicznych i pisarskich. *Sprawozdanie Akademickiego Komitetu Bojkotu towarów pruskich we Lwowie za rok 1910*, „Bojkot” 1 IV 1911, nr 4, s. 29–32.

³⁶ *Towary francuskie*, „Kurier Lwowski” 30 XI 1908, nr 560, s. 4.

³⁷ *Kronika. W sprawie Banku przemysłowego*, tamże, 25 I 1910, nr 40, s. 2; *Bank przemysłowy*, „Straż Polska” II 1910, nr 22, s. 4. Zob. K. Broński, *Rozwój galicyjskiego systemu bankowego w latach 1841–1914 (Zarys problematyki)*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie” 2007, nr 749, s. 87.

³⁸ Statut Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie [uchwalony 27 I 1878, zatwierdzony 22 VI 1878], s. 1, „Dźwignia” 20 VIII 1878, nr 8; *Galicyjskie Towarzystwo Politechniczne 1877–1902. Pamiętnik Jubileuszowy*, Lwów 1902, s. 90; *Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie 1877–1927. Księga pamiątkowa...*, red. dr. M. Matakiewicz, Lwów 1927, s. 92. Zob. *XXXIV Sprawozdanie Wydziału Głównego Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie za rok administracyjny 1910*, Lwów 1911, s. 27.

ści, swym praktycznym doświadczeniem dzielił się z kolegami³⁹. Uczestniczył w obradach III (8–11 lipca 1894 r.), V (8–11 września 1910 r.) i VI (11–15 września 1912 r.) Zjazdu Techników Polskich⁴⁰. Zasiadał również w Izbie Inżynierskiej założonej we Lwowie w 1880 r. w celu reprezentowania, ochrony i popierania „instytucji rządowo upoważnionych i zaprzysiężonych techników cywilnych”. Do jej zadań należało: „ustanowienie reprezentacji stanu inżynierów cywilnych”, wydawanie sprawozdań z bieżącej działalności, zbieranie i porównywanie informacji dotyczących cen robocizny i materiałów, rozpisywanie konkursów na wykonanie prac, ustanawianie sądów polubownych dla spraw budowlanych i technicznych. Izba utrzymywała również fundusz zapomogowy dla wdów i sierot po zmarłych inżynierach⁴¹. Na XXXIV walnym zgromadzeniu 5 marca 1911 r. Krobicki wybrany został do Wydziału Izby, podobnie 19 maja 1912 i 14 września 1913 r. Według danych z następnego roku do Izby należało 337 osób, z przewagą geometrów (191) i inżynierów budowlanych (89)⁴². Udział w pracach Izby stanowił dla Krobickiego istotne doświadczenie zawodowe i społeczne.

2. W sokolich szeregach

Nazwisko Krobickiego kojarzone jest przede wszystkim z działalnością w założonym we Lwowie w 1867 r. Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół”, którego statutowym celem było „pielęgnowanie i rozwijanie gimnastyki wspólnymi ćwiczeniami, wspólnymi wycieczkami, śpiewem i szermierką”. W zamie-

³⁹ Wraz z B. Wirstleinem oprowadzał przybyłych do Drohobycza członków Towarzystwa, zwracając uwagę na techniczne trudności przy budowie zbiorników ziemnych na ropę naftową. *Wycieczka członków Towarzystwa Politechnicznego do Drohobycza, Modrycza i Kolpca*, „Czasopismo Techniczne” 10 VI 1910, nr 11, s. 164.

⁴⁰ *Zjazd techników polskich*, „Kurier Lwowski” 13 VII 1894, nr 192, s. 5 [m.in. Krobicki wznosił toast za techników biorących udział w życiu publicznym]; *Pamiętnik V. Zjazdu Techników Polskich we Lwowie w roku 1910*, wydany przez stałą delegację V. Zjazdu pod red. dr. Stanisława Anczyca, Lwów 1911, s. XXXIII; *Pamiętnik VI-go Zjazdu Techników Polskich od 11-go do 15-go września 1912 w Krakowie*, red. inż. S.G. Żeleński, inż. R. Ingarden, Kraków 1914–1917, s. 340. Por. J. Cabaj, *Zjazdy międzyzaborowe polskich środowisk naukowych i społecznie zawodowych w latach 1869–1914*, cz. 2, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2005, nr 1, s. 51–54.

⁴¹ *Statut Izby Inżynierskiej Cywilnych Inżynierów, Architektów i Geometrów dla Galicji i Lodomerji wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim*, Lwów 1900, s. 3–4.

⁴² *Z gal. Izby inżynierskiej*, „Czasopismo Techniczne” 10 III 1911, nr 5, s. 66; tamże, 5 VI 1912, nr 15, s. 207; *Lwowska Izba inżynierska*, „Gazeta Lwowska” 16 IX 1913, nr 212, s. 3; J. Piłatowicz, *Ruch stowarzyszeniowy inżynierów i techników polskich do 1939 r.*, t. II: *Słownik polskich stowarzyszeń technicznych i naukowo-technicznych do 1939 r.*, Warszawa 2005, s. 31.

zeniach organizatorów nie ograniczano się do wskazanych sfer aktywności, zasadnicze bowiem stało się stworzenie „placówki patriotycznej” w duchu szeroko rozumianego demokratyzmu, niezwiązanej z żadnym z istniejących stronnictw politycznych⁴³. Krobicki jako pasjonat ćwiczeń fizycznych przystąpił do „Sokoła” zaraz po ukończeniu gimnazjum. Uczestniczył w pracach towarzystwa we Lwowie (jako skarbnik w tzw. komitecie zabawowym w r. 1878 i w komitecie budowy gmachu sokolego w latach 1881–1884, wspierał także chór sokoli). Wprawdzie na walnym zgromadzeniu 18 listopada 1881 r. został wybrany na zastępcę członka wydziału, ale jego wniosek o podjęcie dyskusji nad zgłoszonymi kandydaturami nie uzyskał akceptacji⁴⁴. Z lwowskiego grona wyłonił się zastęp lokalnych działaczy „skąpanych w ożywczej źródle idei sokolej”⁴⁵. Wśród nich znalazł się Krobicki, który wraz z objęciem stanowiska służbowego w Kołomyi jesienią 1883 r. wystąpił z inicjatywą założenia tam gniazda sokolego. W listopadzie następnego roku podjęto odpowiednią uchwałę wraz z natychmiastowym przystąpieniem do realizacji ćwiczeń gimnastycznych. Przygotowanie statutu nowego gniazda wzięli na siebie Krobicki, Józef Dziędzielewicz i Julian Szumlański. Ćwiczeniami w sali gimnastycznej miejscowego gimnazjum kierował sam Krobicki. Na pierwszym walnym zgromadzeniu 14 października 1885 r. do towarzystwa przystąpiły 52 osoby, na prezesa wydziału wybrano notariusza Jana Dębickiego, zaś Krobicki został sekretarzem. Już 12 stycznia 1886 r. wystąpił on z inicjatywą budowy własnego gmachu „Sokoła”. W uznaniu zasług na walnym zgromadzeniu 5 kwietnia 1889 r. podjęto uchwałę o nadaniu Krobickiemu honorowego członkostwa. W 1890 r. pełnił też funkcję wiceprezesa gniazda. Wykazywano wówczas 75 druhow, z czego 28 ćwiczących (w tym dwie dziewczyny)⁴⁶. Do pracy w kołomyjskim towarzystwie powrócił wiosną 1905 r. wybrany na wiceprezesa (26 marca), kierował urządzeniem boiska sportowego oraz budową letniej szatni zaprojektowanej

⁴³ J. Snopko, *Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Galicji 1867–1914*, Białystok 1997, s. 37.

⁴⁴ *Sprawy lwowskiego towarzystwa gimnastycznego „Sokół”*, PG „Sokół” XII 1881, nr 9, s. 71. *Lista członków Towarzystwa gimnastycznego „Sokół” we Lwowie z dn. 31. grudnia 1883* [w:] *Sprawozdanie z czynności Wydziału Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” za czas od 1. grudnia 1882 do 31. grudnia 1883, odczytane na walnym zgromadzeniu dnia 2 marca 1884*, Lwów 1884, s. 24. List Stanisława Bursy do L. Krobickiego, b.d. BJ sygn. 7452III. *Kopiał listów muzyka i kompozytora Stanisława Bursy z lat 1895–1932*, t. 1: *Listy z lat 1895–1901*, k. 367.

⁴⁵ M. Wolańczyk, *Macierz Sokola w 60-letnim rozwoju (1867–1927)*, Lwów 1927, s. 67.

⁴⁶ *Sokół w Kołomyi*, PG „Sokół” XII 1885, nr 12, s. 98; *Sprawy towarzystw gimnastycznych polskich. Kołomyja*, tamże, 1891, nr 1, s. 4. Na wieczorku urządzonym 20 VIII 1888 na rzecz założenia strzelnicy sokolej Krobicki „znakomicie kierował tańcami”, odnotowano w „Dzienniku Polskim” 26 VIII 1888, nr 237, s. 2.

„w stylu zakopiańskim”. Towarzystwo dysponowało też budzącą uznanie własną pływalnią i kręgielnią⁴⁷.

Drugim ośrodkiem sokolim, ściśle związanym z działalnością Krobickiego, było założone 17 stycznia 1892 r. gniazdo złoczowskie. Na pierwszym walnym zebraniu 3 kwietnia Krobicki wybrany został na jego prezesa (ponownie w styczniu 1894 i w lutym 1895 r.). Towarzystwo odnotowało znaczący rozwój, z 45 do 151 członków po roku istnienia. Zajęcia gimnastyczne odbywano dwa razy w tygodniu, ale słabością była niewielka liczba ćwiczących oraz brak własnej sali gimnastycznej⁴⁸. Szkoleniem gimnastycznym objęto również polską młodzież miejscowego gimnazjum zrzeszoną w poufnej organizacji niepodległościowej⁴⁹. Wśród delegatów złoczowskiego towarzystwa na I Walny Zlot Sokoli we Lwowie w czerwcu 1892 r. znalazł się jego prezes⁵⁰. Złoczowskie gniazdo, należące do VI Okręgu w Tarnopolu, na mocy uchwały walnego zgromadzenia już 26 marca 1893 r. podjęło decyzję o przystąpieniu do Związku Polskich Gimnastycznych Towarzystw Sokolich w Austrii⁵¹. Ukonstytuowanie kierownictwa związku nastąpiło na I zjeździe delegatów reprezentujących 35 towarzystw sokolich (we Lwowie 14 maja 1893 r.), zaś Krobicki znalazł się w gronie wybranych do wydziału (obok niego: Edmund Cenar, Antoni Durski, Antoni Dziędzielewicz, Ksawery Fiszer, Franciszek Zima, Leonard Tarnawski, Wojciech Biechoński, Michał Ślósarski i Jan Latour)⁵². Inicjował powstawanie nowych gniazd. Nawet pobyt „na kąpielach” w Delatynie wykorzystał do zorganizowania zebrania miejscowej inteligencji w celu założenia gniazda sokolego.

⁴⁷ *Z Towarzystw*, „Gazeta Kołomyjska” 1 IV 1905, nr 13, s. 2; [W. H.] *Z dziejów Sokola kołomyjskiego*, tamże, 4 XI 1905, nr 44, s. 1; *Rzut oka na rozwój Sokola w Kołomyi*, „Goniec Pokucki” 29 VI 1908, nr 26, s. 2; *Pięćdziesiąt lat Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Kołomyi 1885–1935*, Kołomyja 1935, s. 22.

⁴⁸ *Towarzystwa sokole w kraju*, „Gazeta Narodowa” 5 VI 1892, nr 135, s. 2; *Sokół Złoczowski*, „Gazeta Lwowska” 23 II 1895, nr 44, s. 4; *Księga pamiątkowa ku uczczeniu dwudziestej piątej rocznicy założenia Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” we Lwowie*, Lwów 1892, s. 142–143.

⁴⁹ Dr K. Kumaniecki, *Tajne organizacje niepodległościowe (Wspomnienia z przed 40-tu lat)*, „Kurier Literacko-Naukowy” 30 VIII 1937, nr 36, s. IX (571).

⁵⁰ Podczas zorganizowanej dla uczestników zlotu wycieczki do zabytkowych Podhorzec 7 VI Krobicki mówił: „Jesteśmy na kresach naszego kraju, na ziemi ruskiej, daj Boże! by i Rusini w znaczniejszej liczbie, jak dotychczas, przyszli do przekonania, że hasłem naszym «w zdrowym ciele, zdrowy duch», że «Sokół» nasz ma cechę narodową, a nie jest jakimś stronnictwem postępowo-demokratycznym, że we wspólnej pracy nad odrodzeniem ciała i ducha leży przyszłość narodu”. *Zlot sokoli: Pamiętnik I. Zjazdu Polskich Gimnast. Towarzystw Sokolich we Lwowie w dniu 5 i 6 czerwca, 1892, zebrał i spisał Dr Xawery Fiszer, dyrektor lwowskiego „Sokola”*, Lwów 1893, s. 159.

⁵¹ „Sokół” złoczowski, „Gazeta Narodowa” 1 IV 1893, nr 75, s. 3. Według Sprawozdania Wydziału za r. 1899 złoczowskie gniazdo liczyło 127 druhow. *Okręg VI tarnopolski. Złoczów*, PG „Sokół” IX 1900, nr 9, s. 71.

⁵² *I. Zjazd delegatów*, PG „Sokół” VI 1893, nr 6, s. 67.

Przewyciężywszy „różne względy hierarchiczne lub narodowościowe”, zainicjował też 24 VIII 1892 r. utworzenie gniazda w Nadwórnej, z opracowanym przez siebie statutem⁵³.

W wydziale związku zasiadał przez następne lata, a na posiedzeniu tuż po zakończeniu VI walnego zjazdu delegatów w Rzeszowie (5 czerwca 1898 r.) został wyróżniony wyborem na pierwszego chorążego „Sokoła”⁵⁴.

Kolejnym obszarem sokolej działalności Krobickiego było gniazdo w Bochni (I okręg krakowski). Za jego prezesury (od 17 stycznia 1903 r.) miejscowy „Sokół” stał się „środowiskiem życia”, bowiem „nie odpuszcza żadnej sposobności, by podnieść ducha sokolego, by podnieść rozwój sił fizycznych”⁵⁵. Jako delegat okręgu na IV Zlot Sokolstwa Polskiego we Lwowie wybrany został do wydziału związku⁵⁶. W połowie maja 1904 r. na drugim zjeździe okręgowym w Wadowicach Krobickiego wybrano na wiceprzewodniczącego wydziału okręgowego. W 25 gniazdach tego okręgu zrzeszonych było wówczas 3160 druhów, w tym 719 ćwiczących⁵⁷. Sokolą pracę w Bochni zakończył w początku marca 1905 r.⁵⁸

Wiosną 1907 r. Krobicki przystąpił do lwowskiego „Sokoła” II (dzielnicy gródeckiej), a w czerwcu 1910 r. został wybrany na jego prezesa. Jednocześnie od maja 1907 r. zasiadał w Wydziale „Sokoła-Macierzy”⁵⁹. Jego wkład w kierowanie gniazdem wyrażał się nie tylko liczbą członków (536 w kwietniu 1912 r.), ale także zabiegami o gromadzenie funduszy i przewyciężeniem kryzysu finansowego związanego z budową własnego gmachu. Wyróżniony został kolejną godnością członka honorowego (20 kwietnia 1912 r.)⁶⁰. Był bez wątpienia osobą zasłużoną dla rozwoju ruchu sokolego. Założyciel pięciu gniazd, członek Przewodnictwa Sokolego⁶¹, skutecznie realizował idee i kolejne zadania związkowe. Już podczas obrad XIX zjazdu delegatów we

⁵³ *Sprawy towarzystw gimnastycznych polskich*, PG „Sokół” IX 1892, nr 11, s. 118; *Nadwórna*, tamże, X 1892, nr 12, s. 126.

⁵⁴ *Związek „Sokołów” w Rzeszowie*, „Głos Rzeszowski” 12 VI 1898, nr 24, s. 1; *Wydział Związku*, PG „Sokół” VII 1898, nr 7, s. 80.

⁵⁵ *Sprawy bieżące*, PG „Sokół” VI 1903, nr 6, s. 50.

⁵⁶ *Pamiętnik IV. Zlotu Sokolstwa Polskiego we Lwowie w dniach 27–29 czerwca 1903*, Lwów 1904, s. 13, 17, 134.

⁵⁷ *II. Sprawozdanie Wydziału Okręgu I Polskich Tow. Sokolich w Krakowie za rok 1904/5 (od 1. maja 1904 do 31. maja 1905)* [Kraków 1905], s. 3; *Zjazd „Sokołów”* [Wadowice 15 V], „Głos Narodu” 17 V 1904, nr 137, s. 3.

⁵⁸ Uroczyście pożegnany 2 III 1905. *Z Kraju*, „Nowiny dla Wszystkich” 8 III 1905, nr 62, s. 2.

⁵⁹ *Wybory w Sokole-Macierzy*, „Kurier Lwowski” 6 V 1907, nr 209, s. 4; PG „Sokół” VI 1907, nr 6, s. 47; *Sokół II Lwów*, „Słowo Polskie” 6 VI 1910, nr 257.

⁶⁰ *Kronika sokola*, PG „Sokół” V 1912, nr 5, s. 40.

⁶¹ *Protokół XXI. Zjazdu delegatów Związku polskich Tow. sokolich odbytego dnia 7. grudnia 1913 we Lwowie*, PG „Sokół” I 1914, nr 1, s. 1.

Lwowie w imieniu komisji administracyjnej wnioskował, aby wydział „miał na oku” rozwój strzelnic sokolich, tudzież wprowadzenie polowego stroju sokolego⁶². W działalności „Sokoła” pojawił się wówczas nowy element, towarzystwo przygotowywało kadry dla polskich formacji militarnych, tworząc stałe drużyny polowe. Jak informowano, „drużyny stałe mają głównie na celu ułatwienie wykształcenia wojskowego, a zatem mają spełniać jedną z programowych czynności Sokolstwa”⁶³.

W czasie wojny Krobicki dojeżdżał z Zakopanego na posiedzenia wydziału „Sokoła” II we Lwowie (m.in. przewodniczył obradom 4 stycznia 1917 r.). Jednocześnie w dążeniu do odbudowy i ożywienia organizacji po zniszczeniach wojennych na posiedzeniach wydziału związkowego zalecał prowadzenie „okazjonalnych, agitacyjnych lustracji organizacyjno-administracyjnych”. Sam zlustrował gniazda w Sanoku (7 listopada 1917 r.) i Zakopanem (13 listopada 1917 r.)⁶⁴. Zabiegał o organizowanie „dorywczych” kursów instruktorskich dla prowadzących ćwiczenia gimnastyczne i kierowników skautingu, rozwoju którego był gorącym zwolennikiem. Domagał się regularnego składania sprawozdań przez poszczególne gniazda, równocześnie konstatując, „że w większości gniazd panuje bezradność i brak informacji, co dalej począć”. Jednocześnie skrytykował wiceprezesa związku inż. Władysława Turskiego z Krakowa za niezwołanie posiedzenia wydziału we wrześniu 1914 r. (w związku z udziałem sokolów w Legionie Wschodnim), a także głosował – podobnie jak większość wydziału – za odrzuceniem zastrzeżeń Turskiego kwestionującego „prawną i ideową legitymację Wydziału wybranego przed wojną do dalszego prowadzenia spraw sokolich”⁶⁵.

Po odzyskaniu niepodległości Krobicki znalazł się wśród zwolenników podjętej przez Stanisława Biegę inicjatywy połączenia dzielnicowych związków sokolich w ogólnopolską organizację. Wziął udział w lwowskiej ankiecie w tej sprawie (8 czerwca 1919 r.), wskazując, że przy akcji konsolidacyjnej „winno się zwrócić uwagę na ideową stronę Sokolstwa, na tę uczciwość obywatelską i na apolityczność Sokolstwa. Te okoliczności należy przede wszystkim

⁶² XIX. Zjazd delegatów we Lwowie w dniu 19. października 1911 r., PG „Sokół” XI 1911, nr 11, s. 82.

⁶³ *Stale drużyny sokole*, PG „Sokół” VI 1914, nr 6, s. 41–42; M. Wrzosek, *Aktywność Polaków i polskiego ruchu wojskowego przed wybuchem pierwszej wojny światowej (1908–1914)*, „Studia Podlaskie” 2007/08, t. XVII, s. 33.

⁶⁴ *Sprawozdanie Przewodnictwa Związku sokolego*, PG „Sokół” II 1918, nr 2, s. 7.

⁶⁵ Zob. *Protokół posiedzenia Wydziału Związku polskich Tow. Sokolich w Austrii*, Lwów 8 XII 1917, PG „Sokół” I 1918, nr 1, s. 2–3; obrady Wydziału 10 III 1918, tamże, IV 1918, nr 6, s. 14. Krobicki przemawiał 9 VI 1918 podczas zakopiańskich uroczystości przyrzeczenia skautowego. M. Rokosz, L. Dall, *Harcerstwo zakopiańskie w latach 1913–1945*, Zakopane 2013, s. 114.

podkreślać w pismach, dziennikach, przewodnikach itp.” Jako przedstawiciel gniazda w Zakopanem uczestniczył w warszawskich obradach 22 czerwca z zadaniem utworzenia ogólnopolskiego Związku Polskich Towarzystw Gimnastycznych⁶⁶, a także w obradach XXIII zwyczajnego zjazdu delegatów Polskich Towarzystw Sokolich w Małopolsce (6 marca 1920 r.), podczas którego złożył mandat wydziału w związku z przejściem do nowo utworzonej Dzielnicy Krakowskiej „Sokoła”⁶⁷. Przewodnictwo zakopiańskiego gniazda sprawował do 1923 r.⁶⁸ Napisano o nim wówczas: „Tęgi i nieustrudzony organizator, pomimo podeszłego wieku w zlotach nie tylko bierze czynny udział w ćwiczeniach, ale i innych członków jest instruktorem”⁶⁹. To trafne podsumowanie sokolej aktywności Krobickiego.

3. W działalności społecznej, samorządowej i politycznej

Zgodnie z duchem epoki, wyrazem aktywności publicznej była przynależność do stowarzyszeń. Krobicki należał do największej organizacji oświatowej w kraju – Towarzystwa Szkoły Ludowej (w Kołomyi, następnie w lwowskim kole im. T.T. Jeża), Towarzystwa Tatrzańskiego⁷⁰, Galicyjskiego Towarzystwa Leśnego⁷¹ i jako zawołany myśliwy – Galicyjskiego Towarzystwa Łowieckiego⁷².

⁶⁶ [F. Cz.] *Protokół z ankiety*, Lwów 8 VI 1919, PG „Sokół” VII–VIII 1919, nr 7–8, s. 31; [St. Biega] *Pierwsze zebranie Wydziału międzydzielnicowego Sokolstwa polskiego w dniu 22. czerwca 1919...*, tamże, s. 33.

⁶⁷ PG „Sokół” V 1920, nr 5, s. 19.

⁶⁸ Do jego zasług zaliczano rozbudowę gmachu sokolego, założenie czytelnicy oraz oddziału narciarskiego, z wykorzystaniem dochodów z „Kina”; 24 XI 1923 otrzymał dyplom honorowy „Sokoła”. M.S., *Vivat „Sokół”!*, „Głos Zakopiański” 29 XI 1923, nr 15, s. 2; K. Kwiatkowski, *30-lecie Sokoła Zakopiańskiego (Rys historyczny)*, tamże, 29 XII 1924, nr 23–24, s. 1–2.

⁶⁹ Leon Krobicki, „Gazeta Zakopiańska” 4 XI 1922, nr 41, s. 4. Uczestnik jednego ze zlotów zapamiętał, że Krobickiemu wyznaczono wygodną kwaterę, ale ten miał odrzec: „Miejsce moje na szańsku wraz z moją drużyną”. T. Powidzki, *Po zlocie dzielnicowym*, „Pobudka Sokoła” Poznań VIII 1939, nr 8, s. 1–2.

⁷⁰ Jako sekretarz Oddziału Kołomyjskiego TT przyczynił się do budowy schroniska pod Pip Iwanem na Czarnohorze, stacji w Żabiu dla chowu koni huculskich i organizacji wycieczek turystycznych, „Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego” 1883, t. VIII, s. XXXVI; *Oddział Czarnohorski Towarzystwa Tatrzańskiego*, „Pomoc Własna” (Kołomyja) I I 1886, nr 1, s. 9.

⁷¹ „Niezmordowany” Krobicki był gospodarzem zjazdu w Kołomyi 20–22 VIII 1888. [M.S.], *VI. Zjazd leśników*, „Kurier Lwowski” 25 VIII 1888, nr 236, s. 1–2. Zob. *Sprawozdanie stenograficzne z obrad VI Walnego Zgromadzenia Towarzystwa Leśnego Galicyjskiego w Kołomyi*, „Sylwan” 1888, nr 9–12; 1889, nr 2, s. 62 (tam uroczysty toast Krobickiego).

⁷² Np. na II Zjeździe Łowieckim we Lwowie zabrał głos w sprawie reformy ustawy łowieckiej i utworzenia Związku Towarzystw Myśliwskich „na wzór Związku gniazd sokolich – z przynależnością do gal. Towarzystwa Łowieckiego jako macierzy”; wnioskował także o obniżenie

Był też gorącym zwolennikiem rozwijania automobilizmu i turystyki⁷³. Zaznaczył swój udział w upamiętnieniach rocznie narodowych: Konstytucji 3 maja, rocznicy mickiewiczowskiej⁷⁴ i obchodu grunwaldzkiego⁷⁵. W wielonarodowościowej Kołomyi angażował się w różne inicjatywy społeczne, jak sekretarowanie w Komitecie gromadzącym fundusze na pomoc dla weteranów powstania listopadowego⁷⁶, udział w Komitecie wyborczym do rady miejskiej⁷⁷, także przewodniczenie w Komitecie rodzicielskim zabiegającym „o usunięcie przeciążenia” uczniów polskiego gimnazjum nadmierną liczbą godzin⁷⁸. Należał do miejscowego Towarzystwa Muzycznego im. Moniuszki⁷⁹. W listopadzie 1906 r. przystąpił do Polskiego Komitetu Powiatowego. Przewodniczył wiecowi zorganizowanemu 6 stycznia 1907 r. dla poparcia strajku szkolnego w Poznańskim. W przyjętej uchwale wyrażono „część prześladowanym dzieciom i ich rodzinom” oraz protest „przeciw trójprzymierz, którego dalsze istnienie *jest obrazą najświętszych uczuć narodu polskiego*”⁸⁰. We Lwowie uczestniczył w pracach komitetów obywatelskich, między innymi podczas wyborów do rady miejskiej i Sejmu Krajowego⁸¹, także w budzącej napięcia narodowościowe akcji na rzecz

ceny pisma „Łowiec” i w sprawie bezpańskich psów. *Drugi Zjazd Łowiecki*, „Łowiec” VII 1898, nr 7, s. 100–103; S. Krogulski, *Pół wieku. Zarys działalności Małopolskiego Towarzystwa Łowieckiego 1876–1926*, Lwów 1929, s. 53. Zob. *Spis członków i delegatów Galicyjskiego Towarzystwa Łowieckiego wedle powiatów*, Lwów 1914, s. 33.

⁷³ Podczas urlopu prezentował góralom swoją „masinę”. *Automobil w Zakopanem*, „Giewont” 9 VII 1902, nr 2, s. 14. W Kuźnicach miał wypadek. „Pomimo upadku tak ciężkiego maszyna, którą wyciągnęło dziesięciu chłopów – nie doznała żadnego szwanku, tak, że p. Krobicki w kilka dni potem odbył nią wraz z p. J. Fischerem, kupcem z Krakowa, wycieczkę do Wanty. Pierwszy raz zatem droga do Morskiego Oka dźwigała samochód”. *Kronika*, tamże, 30 VII 1902, nr 5, s. 10–11. Por. *Pierwszy samochód w Zakopanem*, „Auto” V 1930, nr 5, s. 50.

⁷⁴ Był członkiem Komitetu Mickiewiczowskiego w Złoczowie (od 20 II 1898). *Rok Mickiewiczowski. Księga pamiątkowa wydana staraniem Kółka Mickiewiczowskiego we Lwowie*, Lwów 1899, s. 181–182.

⁷⁵ Jako współorganizator uroczystego pochodu w Zakopanem 20 VII 1902. K. Z., *Rocznica Grunwaldu w Zakopanem*, „Giewont” 23 VII 1902, nr 4, s. 5–6.

⁷⁶ *Kronika. Z Kołomyi*, „Dziennik Polski” 3 III 1884, nr 54, s. 2.

⁷⁷ *Przed wyborami*, „Gazeta Kołomyjska” 24 VI 1905, nr 25, s. 2.

⁷⁸ W tej sprawie interweniował w Radzie Szkolnej Krajowej i u posta do austriackiej Rady Państwa Jana Kleskiego. *W sprawie przeciążenia młodzieży w gimn. polskim*, „Gazeta Kołomyjska” 9 III 1907, nr 10, s. 1–2.

⁷⁹ Jako członek Wydziału. *Kronika*, „Gazeta Kołomyjska” 7 IV 1906, nr 14, s. 3.

⁸⁰ *Polski komitet powiatowy*, tamże, 17 XI 1906, nr 46, s. 1; *Wiec Narodowy*, „Goniec Południowy” 9 I 1907, nr 2, s. 1–2.

⁸¹ *Z Komitetu Obywatelskiego*, „Słowo Polskie” 8 II 1911, nr 63, s. 1. W 1913 prasa socjalistyczna informowała o jego udziale w nadużyciach wyborczych, „policja musiała wreszcie aresztować p. Krobickiego i odstawić na inspekcję policyjną, gdzie zrewidowano go i odebrano mu całą masę [wyborczych] legitymacji”. Zob. *Kłęska wszechpolaków we Lwowie*, „Naprzód” 10 VII 1913, nr 156, s. 1–2.

utrzymania polskiego oblicza Uniwersytetu Lwowskiego (z przemówieniem podczas manifestacji 5 maja 1912 r.)⁸².

Związany z ruchem demokratyczno-narodowym wyrażał najdalej posunięty sceptycyzm wobec propagowanej przed wybuchem wojny orientacji austro-polskiej. Po opuszczeniu Lwowa i pobycie wraz z rodziną w Wiedniu (przy Schmidgasse 3)⁸³ zamieszkał w Zakopanem. W prasie zamieszczono ogłoszenie o rządowo upoważnionym inż. cywilnym Krobickim (ul. Chałubińskiego, willa Jurand), prowadzącym „na podstawie norm przez władze ustanowionych” oszacowania szkód spowodowanych wojną na obszarach dworskich oraz wykonującym kosztorysy budowy domów⁸⁴. Wspólnie z nauczycielem Medardem Kozłowskim prowadzić miał poufne prace nad założeniem organizacji demokratyczno-narodowej (od marca 1917 r.), ale brak na ten temat bliższych informacji⁸⁵. Nie było to zresztą zadanie łatwe wobec dominacji w mieście zwolenników lewicy niepodległościowej⁸⁶. Ze względu na groźbę represji ze strony c.k. władz ograniczył swą publiczną aktywność. Wyjątkiem było współprzewodniczenie, wraz ze Stefanem Żeromskim, uroczystym obchodom rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja w 1918 r., zorganizowanym z udziałem działaczy miejscowego koła TSL⁸⁷. Sytuacja uległa zmianie jesienią tego roku, gdy w początkach października do Zakopanego powrócił M. Kozłowski, wcześniej wezwany do Krakowa na poufne narady, z poleceniem utworzenia Organizacji Narodowej obejmującej przedstawicieli możliwie wszystkich ugrupowań polskich. Tymczasem już 10 października utworzono w Nowym Targu pod przewodnictwem dra Jana Bednarskiego powiatową Organizację Narodową, rezerwując miejsca w zarządzie dla przedstawicieli Zakopanego i Krościenka. Trzy dni później na zgromadzeniu w sali zakopiańskiego „Sokoła” powołano miej-

⁸² *Przeciw uniwersytetowi ukraińskiemu we Lwowie*, „Kurier Lwowski” 6 V 1912, nr 207, s. 1–2; Centralny Derżawnyj Archiv Ukrainy. Akta Prezydialne Namiestnictwa, F. 148, op. 8, nr 1310, k. 13. Raport Dyrekcji Policji.

⁸³ *Księga pamiątkowa i adresowa wygnańców wojennych z Galicji i Bukowiny 1914–1915. Albumy pamiątkowe*, cz. I: Lwów, Wiedeń 1915, s. 109. Nie udało się potwierdzić informacji o okolicznościach jego aresztowania w Mürzzuschlag. Zob. *Leon Krobicki*, „Gazeta Zakopiańska” 4 XI 1922, nr 41, s. 4.

⁸⁴ *Rozmaite*, „Głos Narodu” 22 I 1916, nr 38, s. 4. Następnie poszerzył zakres wykonywanych prac na budowę zakładów wodnych (tartaki, młyny, gonciarnie) oraz prowadzenie pomiarów gruntów i lasów. Adres: ul. Kasprusie 28. „Gazeta Zakopiańska” 1 VIII 1922, nr 30, s. 4.

⁸⁵ *Leon Krobicki*, „Gazeta Zakopiańska” 4 XI 1922, nr 41, s. 4. Zob. L. Długolecka, M. Pinkwart, *Zakopane. Przewodnik historyczny*, Warszawa 1994, s. 25 (tam data: 1916).

⁸⁶ Zob. A. Sznepik, *Zakopane i zakopiańska elita artystyczno-intelektualna w czasie I wojny światowej – wojenne losy, poglądy i motywacje*, „Metamorfozy Społeczne”, t. 19: *Perspektywy przegranych i zwycięzców Wielkiej Wojny: zbiorowe tożsamości i indywidualne doświadczenia w Europie Środkowo-Wschodniej (1914–1921)*, red. A. Nowak, Warszawa 2018, s. 447–481.

⁸⁷ [K.] *Z 3 maja w Zakopanem*, „Gazeta Podhalańska” 26 V 1918, nr 21, s. 6.

scową ON z Żeromskim na czele. Jako reprezentant „Sokoła” Krobicki włączył się do jej prac, a podczas sejmiku delegatów ON 31 grudnia wybrany został do komisji rewizyjnej. Od 1 listopada był członkiem Rady Narodowej powstałej z przekształcenia ON⁸⁸.

W styczniu 1919 r. Krobicki wziął udział w akcji przedwyborczej do Sejmu Ustawodawczego RP. Zasiadał w Komitecie listy katolicko-narodowej (nr 7). Aby wyeliminować wzajemną rywalizację, zawarto związek wyborczy z listami: międzypartyjną (nr 15) i ludową (nr 13)⁸⁹. Jego polityczne zaangażowanie wyrażało się w pracach nad tworzeniem struktur organizacyjnych Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego, na zebraniu 6 kwietnia wybrany został do komitetu powiatowego w Nowym Targu, następnie do komitetu miejskiego SDN w Zakopanem. Uczestniczył także w pracach nad przekształceniem stronnictwa w nową strukturę organizacyjną – Związek Ludowo-Narodowy, do którego zarządu powiatowego wybrano go 30 czerwca⁹⁰. Reprezentował wówczas antysemityczne stanowisko wyrażające się uczestnictwem w założeniu i działalności zakopiańskiego oddziału Towarzystwa „Rozwój” zabiegającego o „unarodowienie” miejscowego rzemiosła i handlu⁹¹.

Brał udział w różnych akcjach charytatywnych w związku z koniecznością zorganizowania opieki nad dziećmi i młodzieżą. Według jego sprawozdania na „głodne dzieci Lwowa” zebrano 1423 koron (23 marca). Składając podziękowanie uczestniczkom zbiórki (wśród których znalazła się jego małżonka Zofia), podkreślił, iż „w akcyach na cele dobroczynne góralki nasze na każde wezwanie chętnie biorą udział”⁹². Wybierany do Rady Gminnej w 1919 i 1921 r. brał

⁸⁸ *Organizacja Narodowa w Zakopanem*, Dodatek do nr 5-go „Echa Tatrzańskiego” [z 15 X 1918], s. 1; J.T. Dz.[iedzic], *Po manifestcie Rady Regencyjnej*, „Gazeta Podhalańska” 20 X 1918, nr 42, s. 1–3; *Sejmik delegatów Organizacji Narodowej*, tamże, 12 I 1919, nr 2, s. 6–7; M. Kozłowski, *Rzeczpospolita Zakopiańska 2–16 listopada 1918 r.*, „Zakopane” 1 XI 1938, nr 11, s. 3; M. Rokosz, *Zakopane w latach wielkiej wojny 1914–1918* [w:] *Zakopane. Cztery lata dziejów*, red. R. Dutkova, t. I, Kraków 1991, s. 233–234; L. Dall, *Rzeczpospolita Zakopiańska, czyli jak Zakopane odzyskało niepodległość w 1918 roku* [w:] *Stefan Żeromski. Twórca, działacz, obywatel. Materiały ogólnopolskiej konferencji naukowej*, red. R. Kotowski, S. Zacharz, Kielce 2019, s. 53, 60. Zob. także M. Pinkwart, *Stefan Żeromski. Prezydent Rzeczypospolitej Zakopiańskiej*, wyd. Wągan, 2018.

⁸⁹ Odezwa: *P.T. Wyborcy*, „Gazeta Podhalańska” 26 I 1919, nr 4, s. 2–3.

⁹⁰ *Z życia politycznego Podhala*, „Echo Tatrzańskie” 20 IV 1919, nr 7, s. 7–8; *Związek Ludowo-Narodowy na Podhalu*, tamże, 20 VII 1919, nr 12, s. 7; *Kronika*, Dodatek do „Gazety Podhalańskiej” 13 VII 1919, nr 28 [s. 2].

⁹¹ „Rozwój” w *Zakopanem*, „Gazeta Zakopiańska” 1 IX 1921, nr 8, s. 4.

⁹² [L. Krobicki] *Na biedne dzieci Lwowa*, „Echo Tatrzańskie” 5 V 1919, nr 8, s. 7; *Zbiórka*, „Gazeta Podhalańska” 20 IV 1919, nr 16, s. 5. Zdaniem red. Karola Kwaśniewskiego Krobicki „zasłużył się” również przy budowie szpitala miejskiego. *Rozmowa o „klimatyce”*, „Głos Zakopiański” 6 IV 1924, nr 8, s. 3.

udział w życiu samorządowym Zakopanego i rozwiązywaniu trudnych problemów, jak rozbudowa uzdrowiska, organizacja handlu, panująca drożyzna i braki aprowizacyjne. Przypisywano mu też, z niewątpliwą przesadą, „przyczynienie się do wprowadzenia do Rady Gminnej przedstawicieli inteligencji”, tym samym „zapoczątkował erę współżycia wszystkich obywateli gminy, a stwarzając nowe warunki, położył fundament pod przyszły kulturalny rozwój Zakopanego”⁹³. W listopadzie 1919 r. wziął udział w obradach Ankiety w sprawie rozwoju Zakopanego, wnioskując o rządową pomoc dla „Sokoła” organizującego „kurs racjonalny dla gimnastyki” chłopców i dziewcząt. Zabrał również głos w sprawie budowy teatru, proponując jego połączenie z „mającym powstać dworcem gościnnym”⁹⁴. Wraz z M. Kozłowskim uczestniczył w rozmowach z delegatem rządowym na Galicję Kazimierzem Gałęckim w sprawie potrzeb żywnościowych Zakopanego i Podhala. Delegata obciążono współodpowiedzialnością za powstałe niedobory, zaś na wiecu 8 grudnia napiętnowano jego „bez osłonek niepoważne, niezyczliwe i kompromitujące zachowanie”⁹⁵.

Angażował się także w szersze przedsięwzięcia takie, jak kwestia przyłączenia do Rzeczypospolitej kresów południowych. Uczestniczył w zwołanym przez Związek Górali wiecu w sali zakopiańskiego „Sokoła” (29 grudnia 1918 r.), podczas którego zapadła decyzja o utworzeniu Komitetu Obrony Podhala, Spisza, Orawy i Ziemi Czadeckiej; pierwsze organizacyjno-programowe zebranie, z udziałem Krobickiego, odbyło się w domu Franciszka Pawlicy 6 stycznia 1919 r.⁹⁶ Wiec spisko-orawski w Nowym Targu (3 sierpnia) zakończył się przyjęciem uchwał wzywających rząd RP do „zbrojnego zajęcia” tej ziemi i przyłączenia „w swej etnograficznej całości do Polski”⁹⁷. Kolejny wiec, z wystąpieniem Krobickiego 9 sierpnia 1920 r., uchwalił protest wobec niekorzystnego dla Polski rozstrzygnięcia przez Radę Najwyższą koalicji sporu

⁹³ *Wynik wyborów do Rady gminnej w Zakopanem*, Dodatek do „Gazety Podhalańskiej” 26 X 1919, nr 43; [M. Kozłowski] *O nowej Radzie Gminnej Zakopiańskiej i jej zadaniach na czas najbliższy*, tamże, 30 XI 1919, nr 48, s. 1–2; *Rada Gminna w Zakopanem*, „Gazeta Zakopiańska” 15 XII 1921, nr 15, s. 1. Krobicki pracował w wybranych 21 XII 1921 komisjach: administracyjnej, elektrycznej i budowlanej, *Komisje gminne*, tamże, 15 I 1922, nr 17, s. 4. Cyt. za: K. Kwaśniewski, *Śp. inż. Leon Krobicki*, „Głos Zakopiański” 6 II 1924, nr 1, s. 3.

⁹⁴ M. Orłowicz, *Plan rozwoju Zakopanego i innych polskich letnisk podtatrzańskich. Protokół ankiety odbytej w dniach 22, 23 i 24 listopada 1919 z inicjatywy Ministerstwa Robót Publicznych i Ministerstwa Zdrowia Publicznego w Warszawie*, Warszawa 1920, s. 112, 121.

⁹⁵ *Zakopane przeciw delegatowi Gałęckiemu*, „Gazeta Podhalańska” 14 XII 1919, nr 50, s. 4–5.

⁹⁶ J.M. Roszkowski, „Zapomniane Kresy” – *Spisz, Orawa, Czadeckie w świadomości i działalności Polaków 1895–1925*, Nowy Targ 2018, s. 220–221. Już wcześniej Krobicki wspierał koncepcję wydawania pisma dla Polaków na Spiszu i Orawie, *Na czasopismo dla Polaków węgierskich*, „Gazeta Podhalańska” 1 IX 1918, nr 35, s. 7.

⁹⁷ *Dzień spisko-orawski*, „Gazeta Podhalańska” 10 VIII 1919, nr 32, s. 1–2.

terytorialnego z Czechosłowacją, z zapowiedzią, że „Naród Polski nie poniecha dalszej walki o odzyskanie terenów południowo-zachodnich i prowadzić ją będzie aż do ostatecznego zwycięstwa zasady: wszystkie ziemie polskie w państwie polskim”⁹⁸.

Kolejne przedsięwzięcie związane było z propagandową akcją na rzecz przyłączenia do Polski Górnego Śląska. Zorganizowany z inicjatywy prezesa gniazda „Sokoła” 1 stycznia 1921 r. wiec na wniosek M. Kozłowskiego uchwalił wystosowanie depeszy do Polskiego Komisarza Plebiscytowego Wojciecha Korfantego „z wyrazami czci”⁹⁹. Osiem dni później delegacja 31 górali i górąlek, z Krobickim jako przewodnikiem i opiekunem, wyjechała na Górny Śląsk z występami teatralnymi i muzycznymi. W Bytomiu spotkano się z Korfantym. Relację z górnośląskiej podróży Krobicki złożył na łamach „Gazety Podhalańskiej”, w konkluzji pisząc:

nasz pobyt przyczynił się do zacieśnienia węzłów braterstwa z polskim ludem górnośląskim, tudzież w nadziei, że wkrótce jako synowie jednej ojczyzny matki Polki będziemy mogli jeszcze częściej i bliżej się poznawać i wzajemne korzyści osiągać¹⁰⁰.

Jako członek Komisji Górnośląskiej Polskiego Komitetu Obrony Państwa uczestniczył w kolejnych wiecach urządzonych w powiecie nowotarskim¹⁰¹. Podobne działania w koordynacji ze Związkiem Podhalań podjęto w sprawie Jaworzyny. W uchwale zakopiańskiej Rady Gminnej z 7 grudnia 1921 r. znalazło się wezwanie pod adresem Komisji Sejmowej Spraw Zagranicznych do uzależnienia ratyfikacji traktatu z Czechosłowacją od wcześniejszego przyłączenia do Polski „Jaworzyny z sąsiednią częścią Tatr, co stanowi żywotny interes tak Zakopanego i Podhala, jak i całej Rzeczypospolitej”¹⁰².

W imieniu Rady Gminnej Krobicki uczestniczył w rozmowach z delegacją dyrektorów i profesorów polskich gimnazjów z Pomorza oraz z przebywającym na urlopie w Zakopanem premierem Antonim Ponikowskim¹⁰³. Przywiązany do

⁹⁸ *O kresy tatrzańskie*, „Gazeta Podhalańska” 15 VIII 1920, nr 33, s. 5.

⁹⁹ *Wiec w Zakopanem w sprawie górnośląskiej*, „Gazeta Opolska” 6 I 1921, nr 4, s. 1–2.

¹⁰⁰ Inż. L. K., *Wycieczka górali zakopiańskich na Górny Śląsk*, „Gazeta Podhalańska” 6 II 1921, nr 6, s. 3–4. Na wystęпах w Zabełkowie, Lubomi, Kuźnicach Raciborskich i Raciborzu „światne obrazy z Tatr, legendę o Janosiku oraz w krótkich słowach treść sztuki objaśniał inż. Krobicki”, tamże. Obszernie zob. L. Dall, *Udział górali zakopiańskich w agitacji plebiscytowej na Górnym Śląsku w 1921 roku*, <https://powiat.tatry.pl/get>edukacji>konkursy> [dostęp 20.02.2024].

¹⁰¹ Na wiecu 13 II Krobicki „opowiedział barwnie wrażenia” z wycieczki na Górny Śląsk, *Wiec górnośląski w N. Targu*, „Gazeta Podhalańska” 20 II 1921, nr 8, s. 1–2.

¹⁰² *Rada Gminna w Zakopanem*, „Gazeta Zakopiańska” 15 XII 1921, nr 15, s. 1. Zob. *O granicę tatrzańską Rzeczypospolitej*, tamże, 15 I 1922, nr 17, s. 1.

¹⁰³ [K.S.] *Pomorzanie w Zakopanem i Tatrach*, „Gazeta Zakopiańska” 30 VII 1921, nr 6, s. 4; *Pan Prezydent Ministrów w Zakopanem*, tamże, 15 I 1922, nr 17, s. 2.

tradycyjnych wartości, staroświecki znalazł się w gronie osób występujących przeciw „zdziczeniu obyczajów” w życiu publicznym¹⁰⁴.

Jego ówczesną polityczną aktywność ilustruje udział w krakowskim zjeździe stojałowczyków (byłych członków Stronnictwa Chrześcijańsko-Ludowego) 23 października 1921 r., na którym wystąpił z żądaniem uchwalenia ustawy antykomunistycznej¹⁰⁵. Podczas głośnego konfliktu Naczelnika Państwa z Sejmem Ustawodawczym był współprzewodniczącym wiecu zorganizowanego w Zakopanem 24 lipca 1922 r. dla poparcia kandydatury W. Korfanteo na premiera¹⁰⁶. W listopadzie 1922 r. kandydował do Senatu RP z listy nr 8 (Chrześcijańskiego Związku Jedności Narodowej) w województwie krakowskim, ale umieszczony na ostatnim, ósmym, miejscu nie miał realnych szans na uzyskanie mandatu, pomimo zapewnień, że „imię i nazwisko jednego z najczciodszych obywateli w Województwie – pomoże w walce o zwycięstwo ideałów, którym przykładden służy całe życie, których jest wyrazicielem i nauczycielem”¹⁰⁷. Zresztą w tym czasie przebywał we Francji. Jako członek polskiej delegacji (Zjednoczenia Polskich Stowarzyszeń z Adamem hr. Zamoyskim na czele) chorąży Polskiego Związku Sokolego wziął udział 11 listopada w odsłonięciu pomnika upamiętniającego czwartą rocznicę zawarcia rozejmu w Compiègne. Jak relacjonowano, polski udział w uroczystościach („zmobilizowano” stowarzyszenia polskie, zwłaszcza sokole, także górników) sprawił w „Paryżu wrażenie jak najlepsze”, a sam Krobicki uważał uczestnictwo w tym wydarzeniu za „jeden z najpiękniejszych dni swego życia”¹⁰⁸.

Przegrana w wyborach skłoniła go do złożenia protestu dotyczącego nieumieszczenia w spisach wyborców wielu mieszkańców gminy Zakopane. Protest nie został jednak uwzględniony¹⁰⁹. Mimo to nie rezygnowano z fachowej wiedzy Krobickiego. Na mocy decyzji prezesa Sądu Okręgowego w Nowym Sączu w lutym 1922 r. otrzymał nominację na ławnika Urzędu Rozjemczego w sprawach najmu w Zakopanem, a w listopadzie na jego prze-

¹⁰⁴ M.in. opowiedział się za powrotem na zabawach tanecznych do „przepięknych tańców narodowych” w miejsce „urągających obyczajom murzyńskim arlekinadom” [sic!], *Przeciw zdziczeniu obyczajów*, „Gazeta Zakopiańska” 15 II 1922, nr 19, s. 4.

¹⁰⁵ *Wielki Kongres Stojałowczyków*, „Ojczyzna” 6 XI 1921, nr 45, s. 5.

¹⁰⁶ *Listy z kraju. Z Zakopanego*, „Goniec Krakowski” 30 VII 1922, nr 205, s. 8.

¹⁰⁷ *Lista Chrz. Zw. Jed. Nar. do senatu*, „Gazeta Zakopiańska” 21 X 1922, nr 39, s. 1; Leon Krobicki, tamże, 4 XI 1922, nr 41, s. 4. Krytycznie o wystąpieniu „chjenisty” Krobickiego i jego krytyce Józefa Piłsudskiego na zebraniu wyborczym w Zakopanem 8 XI, *Partyjny ruch wyborczy*, „Robotnik” 15 X 1922, nr 282, s. 2.

¹⁰⁸ *Kronika*, „Gazeta Zakopiańska” 2 XII 1922, nr 44, s. 4; K. Kwaśniewski, *Śp. inż. Leon Krobicki*, „Głos Zakopiański” 6 II 1924, nr 1, s. 2–3. Zob. [J. Czempiński] *Compiègne i Polska (11 listopada 1918 r.)*, „Kurier Warszawski” 11 XI 1922, nr 310, s. 4.

¹⁰⁹ *Echa wyborów. Protest*, „Gazeta Zakopiańska” 20 XII 1922, nr 45, s. 2.

wodniczącego¹¹⁰. Jako rządowo upoważniony inżynier budowy został powołany na znawcę sądowego z budownictwa i inżynierii dla spraw o wywłaszczenia w razie budowy dróg żelaznych lub wodnych¹¹¹. Pełnił obowiązki asesora gminnego oraz technicznego znawcy Tymczasowej Komisji Uzdrawiskowej (na posiedzeniu 27 października 1923 r. powierzono mu tymczasowe fachowe kierownictwo spraw budowlanych do czasu uregulowania obsady inżyniera miejskiego)¹¹². Była to jego ostatnia funkcja. Po ciężkiej chorobie zmarł w krakowskim szpitalu św. Łazarza 29 grudnia 1923 r.¹¹³ Dwa dni później został pochowany na cmentarzu Rakowickim. W ostatnim pożegnaniu wzięli udział m.in. minister Władysław Kucharski, posłowie Stanisław Rymar i Tadeusz Tabaczyński, a w imieniu „Sokoła” zmarłego pożegnał dr Stanisław Rowiński¹¹⁴.

Krobickiego wspominano w kręgu bliskich jako człowieka o nieposzlakowanym charakterze, pełnym energii, cywilnej odwagi i „jowialnego” humoru, a także zawodowej fachowości¹¹⁵. Odmienne opinie wyrażali o nim ludzie związani z lewicą, zwłaszcza po doświadczeniach kampanii wyborczej 1922 r. Niewątpliwie był postacią ważną w życiu publicznym (zwłaszcza w działalności sokolej) potrafiącą umiejętnie łączyć działalność zawodową z aktywnością społeczną. Człowiekiem o mocnych, tradycyjnych przekonaniach. Jednocześnie jako inżynier realizował się nowatorskich przedsięwzięciach (takich jak automobilizm). Położył też zasługi dla rozwoju Zakopanego.

¹¹⁰ *Kronika*, „Gazeta Zakopiańska” 15 II 1922, nr 19, s. 4; *Urząd Rozjemczy*, tamże, 2 XII 1922, nr 44, s. 4.

¹¹¹ Dziennik Urzędowy Ministerstwa Sprawiedliwości, Warszawa, nr 2, 15 stycznia 1923, s. 45.

¹¹² *Z Rady Gminnej*, „Głos Zakopiański” 8 XI 1923, nr 13, s. 3.

¹¹³ Jako przyczynę zgonu podano: *hypertrophia prostatae*; Wpis do Księgi Zmarłych Chrześcijan, Urząd Zdrowia w Krakowie; Drzewo genealogiczne klanu Ładomirskich i Kraińskich, <https://lik.info.pl/glowna.php> [dostęp: 19 II 2024].

¹¹⁴ Nekrologi i wspomnienia: *Śp. Leon Krobicki*, „Gazeta Podhalańska” 6 I 1924, nr 1; *Leon z Rozpry Krobicki*, „Słowo Polskie” 4 I 1924, nr 3; *Leon Krobicki*, „Kurier Lwowski” 2 I 1924, nr 1; *Wspomnienie pośmiertne. Śp. Leon Krobicki*, „Goniec Krakowski” 2 I 1924, nr 1; *Leon Krobicki*, „Gazeta Lwowska” 1 I 1924, nr 1; *Leon z Rozpry Krobicki*, „Głos Narodu” 31 XII 1923, nr 273; *Kronika. Leon Krobicki*, „Gazeta Poranna” 2 I 1924, nr 6933; *Leon Krobicki*, „Nowa Reforma” 4 I 1924, nr 3; *Druh Leon z Rozpry Krobicki*, „Przegląd Sokoli” I 1924, nr 1, s. 1; *Osobiste*, „Kurier Poznański” 3 I 1924, nr 2.

¹¹⁵ K. Kwaśniewski, *Śp. inż. Leon Krobicki*, „Głos Zakopiański” 6 II 1924, nr 1, s. 3. We wspomnieniu Edwarda Kubalskiego: „Zamaszysty, trochę po staropolsku rubaszny, ale o złotym sercu, wyniosłego wzrostu...”, *Śp. Leon Krobicki*, PG „Sokół” 1924, nr 1–4, s. 1. B. Wierzyński przywołał „obraz tego, który naprawdę był uosobieniem energii, siły, charakteru, uczciwości i cnót obywatelskich niecodziennie spotykanych [...] Jego kolegom zawodowym – wielki zaszczyt, a młodemu pokoleniu dał przykład, jak należy pojąć i spełniać obowiązek dobrego obywatela”, *Inż. Leon Krobicki*, „Czasopismo Techniczne” 25 III 1924, nr 6, s. 63.

Bibliografia

Źródła

- II. Sprawozdanie Wydziału Okręgu I Polskich Tow. Sokolich w Krakowie za rok 1904/5 (od 1. maja 1904 do 31. maja 1905) [Kraków 31 V 1905].
- XXXIV Sprawozdanie Wydziału Głównego Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie za rok administracyjny 1910, Lwów 1911. Bau-Bezirke K.K., Hof-und Staats-Handbuch der Österreichisch-Ungarischen Monarchie für 1890, Wien [b.r.].
- Biblioteka Jagiellońska: Dokumenty życia społecznego; Kopia listów muzyka i kompozytora Stanisława Bursy z lat 1895–1932.
- Biblioteka Ossolineum: Akta podatku narodowego 1863 roku.
- Centralnyj Derżawnyj Archiv Ukrainy: Akta Prezydialne Namiestnictwa. Raporty Dyrekcji Policji.
- Dziennik Urzędowy Ministerstwa Sprawiedliwości, Warszawa, nr 2, 15 stycznia 1923.
- Galicyskie Towarzystwo Politechniczne 1877–1902. Pamiętnik Jubileuszowy, Lwów 1902.
- Grabowiecki J., *Moje wspomnienia w emigracji od roku 1831 do 1854 spisane w Marsylii*, oprac. E. Nieciowa, Warszawa 1970.
- Księga pamiątkowa i adresowa wygnańców wojennych z Galicji i Bukowiny 1914–1915. Albumy pamiątkowe, cz. I: Lwów, Wiedeń 1915.
- Księga pamiątkowa ku uczczeniu dwudziestej piątej rocznicy założenia Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” we Lwowie, Lwów 1892.
- Księga Pamiątkowa Towarzystwa „Bratniej Pomocy” Słuchaczy Politechniki we Lwowie, Lwów 1897.
- Orłowicz M., *Plan rozwoju Zakopanego i innych polskich letnisk podtatrzańskich. Protokół ankiety odbytej w dniach 22, 23 i 24 listopada 1919 z inicjatywy Ministerstwa Robót Publicznych i Ministerstwa Zdrowia Publicznego w Warszawie*, Warszawa 1920.
- Pamiętnik IV. Zlotu Sokolstwa Polskiego we Lwowie w dniach 27–29 czerwca 1903, Lwów 1904.
- Pamiętnik V. Zjazdu Techników Polskich we Lwowie w roku 1910, wydany przez stałą delegację V. Zjazdu pod red. dr. Stanisława Anczyca, Lwów 1911.
- Pamiętnik VI-go Zjazdu Techników Polskich od 11-go do 15-go września 1912 w Krakowie, red. inż. S.G. Żeleński, inż. R. Ingarden, Kraków 1914–1917.
- „Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego” 1883, t. VIII.
- Polskie Towarzystwo Politechniczne we Lwowie 1877–1927. Księga pamiątkowa..., red. dr. M. Matkiewicz, Lwów 1927.
- Program c.k. Akademii Technicznej Lwowskiej na rok naukowy 1876/7, Lwów 1876.
- Protokoły Rady Narodowej Centralnej we Lwowie (14 IV–29 X 1848), red. S. Kieniewicz, F. Ramotowska, Warszawa 1996.
- Rok Mickiewiczowski. Księga pamiątkowa wydana staraniem Kółka Mickiewiczowskiego we Lwowie, Lwów 1899.
- Skorowidz przemysłowo-handlowy Królestwa Galicji, Lwów 1912, 1913.
- Spis członków i delegatów Galicyjskiego Towarzystwa Łowieckiego wedle powiatów, Lwów 1914.
- Sprawozdanie Wydziału Czytelni Akademickiej we Lwowie z czynności w roku 1874, Lwów 1874.
- Sprawozdanie z czynności Wydziału Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” za czas od 1. grudnia 1882 do 31. grudnia 1883, odczytane na walnem zgromadzeniu dnia 2 marca 1884, Lwów 1884.
- Sprawozdanie z działalności „Ligi Pomocy Przemysłowej” za czas od 15. sierpnia 1908 do 31. grudnia 1909, Lwów 1910.

Statut Izby Inżynierskiej Cywilnych Inżynierów, Architektów i Geometrów dla Galicji i Lodomerii wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim, Lwów 1900.

Szematyzm Królestwa Galicji i Lodomerii wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim na rok 1880, Lwów 1880.

Zbiór ogłoszeń firmowych trybunałów handlowych: Stały dodatek do „Przeglądu Prawa i Administracji” nr 10, Lwów 1912.

Złot sokoli: Pamiętnik I. Zjazdu Polskich Gimnast. Towarzystw Sokolich we Lwowie w dniu 5 i 6 czerwca 1892, zebrał i spisał Dr Xawery Fiszer, dyrektor lwowskiego „Sokola”, Lwów 1893.

Prasa

„Auto”, „Bojkot”, „Chwila”, „Compass”, „Czas”, „Czasopismo Techniczne”, „Dziennik Polski”, „Dźwignia”, „Echo Tatrzańskie”, „Gazeta Kołomyjska”, „Gazeta Lwowska”, „Gazeta Narodowa”, „Gazeta Opolska”, „Gazeta Podhalańska”, „Gazeta Poranna”, „Gazeta Powszechna”, „Gazeta Techniczna”, „Gazeta Zakopiańska”, „Giewont”, „Głos Narodu”, „Głos Rzeszowski”, „Głos Zakopiański”, „Goniec Krakowski”, „Goniec Pokucki”, „Kurier Lwowski”, „Kurier Poznański”, „Kurier Warszawski”, „Kuryer Literacko-Naukowy”, „Łowicz”, „Naddniestrzanin”, „Naprzód”, „Nowa Reforma”, „Nowiny dla Wszystkich”, „Ojczyzna”, „Pobudka Sokola”, „Pomoc Własna” (Kołomyja), „Przegląd Sokoli”, „Przewodnik Gimnastyczny „Sokół”, „Przewodnik Przemysłowy”, „Robotnik”, „Słowo Polskie”, „Straż Polska”, „Sylwan”, „Tygodnik dostaw. Pismo fachowe poświęcone polskim dostawom i odbudowie”, „Tygodnik Mieszczański”, „Tygodnik Ziemi Sanockiej”, „Wiadomości Urzędu Patentowego”, „Wierchy”, „Życie Techniczne”.

Opracowania

Adamczyk M.J., *Karpaty Polskie. Przyroda, człowiek – karty z przeszłości*, Nowy Targ 2017.

Białynia-Chołodecki J., *Pamiętnik powstania styczniowego w pięćdziesiątą rocznicę wypadków*, Lwów 1913.

„Bojkot” towarów pruskich, Lwów 1908.

Boniecki A., *Herbarz polski*, cz. 1: *Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*, t. 12, Warszawa–Kraków 1908.

Broński K., *Rozwój galicyjskiego systemu bankowego w latach 1841–1914 (Zarys problematyki)*, „Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej w Krakowie” 2007, nr 749.

Cabaj J., *Zjazdy międzyzaborowe polskich środowisk naukowych i społecznie zawodowych w latach 1869–1914*, cz. 2, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2005, nr 1.

C.K. *Szkoła Politechniczna we Lwowie. Rys historyczny jej założenia i rozwoju, tudzież stan jej obecny skreślił Dr Władysław Zajęczkowski profesor Szkoły politechnicznej*, Lwów 1894.

Dall L., *Rzeczpospolita Zakopiańska, czyli jak Zakopane odzyskało niepodległość w 1918 roku* [w:] Stefan Żeromski. *Twórca, działacz, obywatel. Materiały ogólnopolskiej konferencji naukowej*, red. R. Kotowski, S. Zacharz, Kielce 2019.

Długołęcka L., Pinkwart M., *Zakopane. Przewodnik historyczny*, Warszawa 1994.

Dziadzio A., Mataniak M., *Namieslnictwo galicyjskie (1854–1914). Organizacja i zadania*, „Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa” 2018, t. 11, z. 1, s. 137–167.

Kolbuszewski J., *O doktorze Teodorze Tripplinie i jego wycieczkach po stokach galicyjskich i węgierskich Tatr. Plotki, zmyślenia i szczerą prawdą* [w:] Góry – Człowiek – Turystyka. *Księga jubileuszowa dedykowana prof. dr. hab. Andrzejowi Matuszykowi w 75. rocznicę urodzin*, red. P. Cybulski, M. Czyż, S. Owsianowska, Kraków 2011.

Kolbuszewski J., *Podatek narodowy na Podhalu w 1863 r.*, „Wierchy” 1967, R. 36.

- Krogulski S., *Pół wieku. Zarys działalności Małopolskiego Towarzystwa Łowieckiego 1876–1926*, Lwów 1929.
- Ochendusko T., *Gimnazjum w Brzeżanach w latach 1806–1918. Zarys dziejów*, „Prace Historyczno-Archiwalne” 2022, t. XXXIV.
- Pięćdziesiąt lat Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Kołomyi 1885–1935, Kołomyja 1935.
- Piłatowicz J., *Ruch stowarzyszeniowy inżynierów i techników polskich do 1939 r.*, t. II: *Słownik polskich stowarzyszeń technicznych i naukowo-technicznych do 1939 r.*, Warszawa 2005.
- Piłatowicz J., *Technicy Lwowa i Krakowa wobec perspektywy odzyskania przez Polskę niepodległości*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 1999, nr 4.
- Pinkwart M., *Stefan Żeromski. Prezydent Rzeczypospolitej Zakopiańskiej*, wyd. Wagant, 2018.
- Politechnika Lwowska. Jej stan obecny i potrzeby*, Lwów 1932.
- Rędziński K., *Stowarzyszenie Bratnia Pomoc studentów Politechniki Lwowskiej (1861–1918)*, „Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie” 2014, t. XVI.
- Rokosz M., *Zakopane w latach wielkiej wojny 1914–1918* [w:] *Zakopane. Czterysta lat dziejów*, red. R. Dutkova, t. I, Kraków 1991.
- Rokosz M., Dall L., *Harcerstwo zakopiańskie w latach 1913–1945*, Zakopane 2013.
- Roszkowski J.M., „Zapomniane Kresy” – *Spisz, Orawa, Czadeckie w świadomości i działalności Polaków 1895–1925*, Nowy Targ 2018.
- Snopko J., *Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Galicji 1867–1914*, Białystok 1997.
- Stulecie Gimnazjum Brzeżańskiego 1806–1906*, Brzeżany 1907.
- [Szczepański A., Jędrkiewicz Z.] *Przemysł żelazny Galicji*, Lwów 1913.
- Sznapić A., *Zakopane i zakopiańska elita artystyczno-intelektualna w czasie I wojny światowej – wojenne losy, poglądy i motywacje*, „Metamorfozy Społeczne”, t. 19: *Perspektywy przebranych i zwycięzców Wielkiej Wojny: zbiorowe tożsamości i indywidualne doświadczenia w Europie Środkowo-Wschodniej (1914–1921)*, red. A. Nowak, Warszawa 2018.
- Ślusarek K., *W przededniu autonomii. Własność ziemska i ziemiaństwo zachodniej Galicji w połowie XIX wieku*, Warszawa 2013.
- Wolańczyk M., *Macierz Szkolna w 60-letnim rozwoju (1867–1927)*, Lwów 1927.
- Wrzosek M., *Aktywność Polaków i polskiego ruchu wojskowego przed wybuchem pierwszej wojny światowej (1908–1914)*, „Studia Podlaskie” 2007/08, t. XVII.

Materiały internetowe

- Dall L., *Udział górali zakopiańskich w agitacji plebiscytowej na Górnym Śląsku w 1921 roku*, <https://powiat.tatry.pl/get>edukacji>konkursy> [dostęp 20.02.2024].
- Drzewo genealogiczne klanu Ładomirskich i Kraińskich, <https://lik.info.pl/glowna.php> [dostęp: 19 II 2024].

Tekst przyjęty do druku: styczeń 2025

Tekst opublikowany: grudzień 2025

Public Activities of Engineer Leon Krobicki (1854–1923): a Biographical Sketch

Abstract

This article focuses on Leon Krobicki, who combined his professional work as a construction engineer and geometer with his engagement in the “Sokół” Gymnastic Society. He crowned his achievements by establishing the Technical Office in Lviv and by carrying out the construction

of houses, waterways and land works, as well as facilities related to the extraction and processing of crude oil. His cooperation with the industry may be illustrated by his participation in managing the only steel rope factory in Galicia. His civic involvement included establishing local “Sokół” branches and promoting physical education. He influenced the direction of development of “Sokół” by being a member of its management. He played a role in the public life of Kołomyja, Złoczów, Lviv, and then Zakopane, and while living there from 1916, as a municipal councillor, he participated in actions for the incorporation of the disputed areas of Spisz, Orawa and Jaworzyna to the Republic of Poland.

Keywords: biographical studies, Galicia at the turn of the 20th century, “Sokół” society, economic activity